

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Діброва А.Д.

“__” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри організації підприємництва
та біржової діяльності

Протокол № 6 від “14” травня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Ільчук М.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ВИРОБНИЧА ЕКОНОМІКА”

спеціальність	051 “Економіка”
освітня програма	“Економіка підприємства”
факультет	економічний
Розробник:	доцент, к.е.н., доц. Фурса А.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Виробнича економіка

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр (шифр і назва)	
Спеціальність	051 “Економіка” (шифр і назва)	
Освітня програма	Економіка підприємства	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1-й	–
Семестр	1-й	–
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота	105 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	–

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета – засвоєння студентами предмета, методів і взаємозв’язків дисципліни «Виробнича економіка» в ринкових умовах. Предметом дисципліни є виявлення конкретних форм проявлення економічних законів функціонування і розвитку суспільного виробництва в господарській діяльності галузі.

Завдання дисципліни: знання методичних основ економіки виробництва; здатність вирізняти та оцінювати важливі тенденції розвитку та виробничо-економічні проблеми рослинництва і тваринництва; здатність визначати натуральні та монетарні дані найважливіших процесів сільськогосподарського виробництва, обговорювати та критично оцінювати результати діяльності в контексті всього підприємства, загальноекономічного та суспільного розвитку; здатність використовувати сучасні інформаційні технології та економіко-математичні методи і моделі для дослідження економічних процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

– основні показники розвитку сільського господарства;

- поняття маржинального доходу, порогів виробництва та прибутковості, окупності виробничих факторів, потреби в основному та оборотному капіталі для окремих виробничих процесів та підприємства в цілому;
- систему ціноутворення на сільськогосподарську продукцію;
- методи оцінки окремих виробничих процесів в галузі рослинництва та тваринництва;
- цілі та напрями вкладення основного й оборотного капіталу;
- джерела залучення інвестицій;

вміти:

- розраховувати поріг виробництва та рентабельності;
- визначати маржинальний дохід;
- давати якісну економічну оцінку для окремих виробничих процесів та підприємства в цілому.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;

фахові (спеціальні) компетентності:

- освоєння методичних основ економіки виробництва;
- здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси;
- здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку галузі рослинництва та тваринництва;
- здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;
- здатність застосовувати науковий підхід до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ВИРОБНИЧІ СИСТЕМИ ТА МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Тема 1. Теоретичні основи виробничих систем

Особливості формування сучасних виробничих систем.
 Виробнича економіка: об'єкт вивчення, основні завдання науки.
 Предмет та методи науки “Виробнича економіка”.
 Основні чинники розвитку виробничих систем.

Тема 2. Методи оцінки виробничих процесів

Поняття виробничого процесу.
 Показники, що характеризують виробничі процеси.

Показники оцінки виробничих процесів.
Оцінка ефективності виробничих процесів.

Тема 3. Економічна оцінка виробничого процесу: виробництво товарної продукції рослинництва

Загальна характеристика виробничих процесів рослинництва.
Вартість виробленої продукції рослинництва.
Пропорційно-змінні спеціальні витрати в галузі рослинництва.
Умовно-змінні і постійні витрати в галузі рослинництва.
Показники економічної ефективності виробничого процесу в галузі рослинництва.

Тема 4. Економічна оцінка виробничого процесу: виробництво кормових культур

Особливості виробничих процесів кормовиробництва.
Способи оцінки продукції виробництва кормових культур.
Пропорційно-змінні спеціальні витрати виробництва кормових культур.
Умовно-змінні і постійні витрати виробництва кормових культур.
Показники економічної ефективності виробництва кормових культур.

Змістовий модуль 2.

**МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА**

Тема 5. Економічна оцінка виробничого процесу: молочне скотарство

Загальна характеристика молочного скотарства.
Послідовність оцінки виробленої продукції молочного скотарства.
Пропорційно-змінні спеціальні витрати молочного скотарства.
Умовно-змінні і постійні витрати молочного скотарства.
Агрегація кормовиробництва і тваринництва.
Показники економічної ефективності продукції молочного скотарства.

Тема 6. Економічна оцінка виробничого процесу: розведення і відгодівля великої рогатої худоби

Загальні особливості розведення і відгодівлі великої рогатої худоби.
Оцінка отриманої продукції розведення і відгодівлі ВРХ.
Пропорційно-змінні спеціальні витрати розведення і відгодівлі ВРХ.
Умовно-змінні і постійні витрати розведення і відгодівлі ВРХ.
Агрегація кормовиробництва і тваринництва.
Показники економічної ефективності розведення і відгодівлі ВРХ.

Тема 7. Економічна оцінка виробничого процесу: племінне свинарство

Особливості виробничого процесу племінного свинарства.
Методика оцінки виробленої продукції племінного свинарства.
Пропорційно-змінні спеціальні витрати продукції племінного свинарства.
Умовно-змінні і постійні витрати продукції племінного свинарства.
Показники економічної ефективності продукції племінного свинарства.

Тема 8. Економічна оцінка виробничого процесу: відгодівля свиней

Загальні особливості виробничого процесу відгодівлі свиней.

Вартість виробленої продукції відгодівлі свиней.

Пропорційно-змінні спеціальні витрати продукції відгодівлі свиней.

Умовно-змінні і постійні витрати продукції відгодівлі свиней.

Показники економічної ефективності продукції відгодівлі свиней.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л			п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Виробничі системи та методика оцінки економічної ефективності виробництва продукції рослинництва														
Тема 1. Теоретичні основи виробничих систем	1-2	18	2	2	-	-	14	18	1	-	-	-	17	
Тема 2. Методи оцінки виробничих процесів	2-4	19	2	4	-	-	13	19	1	1	-	-	17	
Тема 3. Економічна оцінка виробничого процесу: виробництво товарної продукції рослинництва	4-6	19	2	4	-	-	13	19	1	1	-	-	17	
Тема 4. Економічна оцінка виробничого процесу: виробництво кормових культур	6-8	19	2	4	-	-	13	19	1	1	-	-	17	
Разом за змістовим модулем 1	75		8	14	-	-	53	75	4	3	-	-	68	
Змістовий модуль 2. Методика оцінки економічної ефективності виробництва продукції тваринництва														
Тема 5. Економічна оцінка виробничого процесу: молочне скотарство	8-10	19	2	4	-	-	13	19	1	1	-	-	17	
Тема 6. Економічна оцінка виробничого процесу: розведення і відгодівля великої рогатої худоби	10-12	19	2	4			13	19	1	1			17	
Тема 7. Економічна оцінка виробничого процесу: племінне свинарство	12-14	19	2	4			13	19	1	1			17	
Тема 8. Економічна оцінка виробничого процесу: відгодівля свиней	14-15	18	1	4			13	18	1	-			17	
Разом за змістовим модулем 2	75		7	16	-	-	52	75	4	3	-	-	68	
Усього годин	150		15	30	-	-	105	150	8	6	-	-	136	

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальною програмою	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи виробничих систем	2
2	Методи оцінки виробничих процесів	4
3	Економічна оцінка виробничого процесу: виробництво товарної продукції рослинництва	4
4	Економічна оцінка виробничого процесу: виробництво кормових культур	4
5	Економічна оцінка виробничого процесу: молочне скотарство	4
6	Економічна оцінка виробничого процесу: розведення і відгодівля великої рогатої худоби	4
7	Економічна оцінка виробничого процесу: племінне свинарство	4
8	Економічна оцінка виробничого процесу: відгодівля свиней	4
	Разом	30

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено навчальною програмою	-

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні запитання

1. Особливості формування сучасних виробничих систем.
2. Виробнича економіка: об'єкт вивчення, основні завдання науки.
3. Предмет та методи науки "Виробнича економіка".
4. Основні чинники розвитку виробничих систем.
5. Взаємопов'язане виробництво.
6. Оптимальна організація господарства.
7. Поняття виробничого процесу.
8. Показники, що характеризують виробничі процеси.
9. Показники оцінки виробничих процесів.
10. Оцінка ефективності виробничих процесів.
11. Загальна характеристика виробничих процесів рослинництва.
12. Вартість виробленої продукції рослинництва.
13. Пропорційно-змінні спеціальні витрати в галузі рослинництва.
14. Умовно-змінні і постійні витрати в галузі рослинництва.
15. Показники економічної ефективності виробничого процесу в галузі рослинництва.
16. Особливості виробничих процесів кормовиробництва.
17. Способи оцінки продукції виробництва кормових культур.

18. Пропорційно-змінні спеціальні витрати виробництва кормових культур.
19. Умовно-змінні і постійні витрати виробництва кормових культур.
20. Показники економічної ефективності виробництва кормових культур.
21. Загальна характеристика молочного скотарства.
22. Послідовність оцінки виробленої продукції молочного скотарства.
23. Пропорційно-змінні спеціальні витрати молочного скотарства.
24. Умовно-змінні і постійні витрати молочного скотарства.
25. Показники економічної ефективності продукції молочного скотарства.
26. Загальні особливості розведення і відгодівлі великої рогатої худоби.
27. Оцінка отриманої продукції розведення і відгодівлі ВРХ.
28. Пропорційно-змінні спеціальні витрати розведення і відгодівлі ВРХ.
29. Умовно-змінні і постійні витрати розведення і відгодівлі ВРХ.
30. Показники економічної ефективності розведення і відгодівлі ВРХ.
31. Особливості виробничого процесу племінного свинарства.
32. Методика оцінки виробленої продукції племінного свинарства.
33. Пропорційно-змінні спеціальні витрати продукції племінного свинарства.
34. Умовно-змінні і постійні витрати продукції племінного свинарства.
35. Показники економічної ефективності продукції племінного свинарства.
36. Загальні особливості виробничого процесу відгодівлі свиней.
37. Вартість виробленої продукції відгодівлі свиней.
38. Пропорційно-змінні спеціальні витрати продукції відгодівлі свиней.
39. Умовно-змінні і постійні витрати продукції відгодівлі свиней.
40. Показники економічної ефективності продукції відгодівлі свиней.

Зразок тестових завдань для підсумкового контролю знань

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Магістр Спеціальність, освітня програма 051 – «Економіка»	Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності 2020-2021 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Виробнича економіка»	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) Ільчук М.М. __.__. 2020 р.
Екзаменаційні запитання <i>(максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне з двох запитань)</i>			
1. Особливості формування сучасних виробничих систем.			
2. Показники економічної ефективності виробничого процесу в галузі рослинництва.			
Тестові завдання різних типів <i>(максимальна оцінка 10 балів за відповіді на тестові завдання)</i>			
1. Розрахунок потреби в живих і оборотних засобах здійснюється з метою:			
а) визначення потреби в капіталі і фінансових засобах для виробничого процесу б) подальшого використання заново створеного капіталу в) розрахунку витрат, пов'язаних з використанням капіталу г) варіанти а, б і в д) варіанти а, в			

2. Специфічні умови виробництва в конкретному підприємстві характеризуються наступними ознаками:

- а) оснащення виробничими ресурсами, правова форма підприємства, зв'язок родини підприємства з виробництвом
- б) правова форма підприємства
- в) зв'язок родини підприємства з виробництвом
- г) віддаленість від місць збуту, транспортні сітки, забезпеченість робочою силою

3. Основні методи дослідження в економіці сільського господарства:

- а) метод наукової абстракції і метод аналізу і синтезу
- б) статистико-економічний метод і монографічний метод
- в) експериментальний метод і розрахунково-конструктивний метод
- г) гіпотеза і метод альтернативних витрат

4. До оборотних фондів належать:

- а) готова продукція
- б) незавершене виробництво
- в) тварини на вирощуванні і відгодівлі
- г) виробничі запаси
- д) варіанти а, б і в
- е) варіанти б, в і г

5. Вид і кількість отриманої на одиницю (1 га, 1 гол.) основної і побічної продукції – це

6. Знайдіть відповідності:

A. Пропорційно-змінні спеціальні витрати

1. Витрати, які не можуть бути однозначно віднесені до певного виробничого процесу

B. Накладні витрати

2. Витрати, які відносяться безпосередньо до визначеного виробничого процесу і змінюються пропорційно його розширенню

C. Постійні витрати

3. Витрати, які відносяться до визначеного виробничого процесу, змінюються вони непропорційно до обсягу виробництва

7. Загальновиробничі витрати –

- а) витрати, які відносяться до конкретної групи виробничих процесів, називають;
- б) витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо чи опосередковано на певну продукцію чи виробничий процес;
- в) витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо на певну продукцію чи виробничий процес;
- г) витрати по використанню власних засобів виробництва;
- д) витрати на насіння, добрива, засоби захисту;

8. Як називають ціну, при якій усі витрати покриті?

9. Процеси кормовиробництва класифікуються за наступними ознаками:

- а) земельна площа
- б) термін вирощування
- в) спосіб використання кормів
- г) види кормів
- д) механізація і послідовність технологічних операцій
- е) усі відповіді вірні
- и) немає вірної відповіді

10. До умовно-змінних і постійних витрат у кормовиробництві відносяться (виберіть невірне твердження):

- а) оборотний капітал
- б) витрати праці
- в) будівлі
- г) земля
- д) основний капітал

8. Методи навчання

Інформаційно-повідомлювальні з елементами проблемності і наочності, бесіда, розв'язування задач, вирішення ситуаційних завдань, оформлення документації, робота в Інтернеті тощо.

9. Форми контролю

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: бліц-опитування, тести, завдання «вірно-невірно», презентація (у формі схем, рисунків та таблиць) і швидке знаходження потрібної інформації за темами, складання кросворда, використовуючи матеріал теми (не менше, ніж по 15 позицій по вертикалі та горизонталі), задачі, творче завдання.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається відповідно до положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5.

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни **Рдис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи **Рнр** (до 70 балів):

$$\mathbf{Рдис} = \mathbf{Рнр} + \mathbf{Рат}$$

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з наведеною таблицею нижче:

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни.

12. Рекомендована література

Основна

1. *Андрійчук В.Г.* Економіка аграрних підприємств : підручник / [2-ге вид., доп. і перероб.]. Київ : КНЕУ, 2014. 624 с.
2. Виробнича економіка : навч. посіб. За редакцією В. П. Галушко, Г. Штрюбеля. Вінниця : Нова Книга, 2005. 400 с.

3. Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П. Економіка підприємства : підручник /; за заг. ред. Г. О. Швиданенко. Київ : КНЕУ, 2014. 598 с.
4. Основи аграрної економіки : підручник / В. П. Галушко, Гвідо Ван Хуленбрук, О. А. Ковтун та ін. Київ : Вища освіта, 2003. 399 с.
5. Ільчук М.М. Економіка підприємницької діяльності та агробізнесу : навч. посіб. 2012. 398 с.
6. Рогач С.М., Гуцул Т.А., Степасюк Л.М. Економіка підприємства. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 488 с.
7. Степасюк Л.М., Тітенко З.М. Економічна ефективність виробництва продукції скотарства. Київ : ЦП «КОМПРИНТ». 2017, 376 с.

допоміжна:

8. Нестеренко В.Ю., Токар І.І. Економіка виробництва : конспект лекцій. Харків. 2012. URL: <https://buklib.net/books/37292/>
9. Кьостер Ульріх. Основи аналізу аграрного ринку / Наук. ред. пер. О. Нів'євський. Київ : АДЕФ-Україна, 2012. 486 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
4. Газета «Урядовий кур'єр» <http://www.ukurier.gov.ua/>
5. Державна служба статистики України / <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Національний банк України / <http://www.bank.gov.ua>